

Primjedbe s javnog savjetovanja	Prihvaća se da/ne	Odgovor/pojašnjenje
<p>Kao što smo već upozoravali, smatramo da primjena trenutno važećih Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023; dalje: Pravila), odnosno postojećeg modela uravnoteženja u Republici Hrvatskoj, dovodi do tržišnih poremećaja i iznimno visokih cijena energije uravnoteženja. Stoga smatramo da su, uz trenutno predložene izmjene i dopune u javnom savjetovanju, poželjna i dodatna sustavna unaprjeđenja kako bi cijene energije uravnoteženja u većoj mjeri vjerodostojno odražavale stvarnu vremensku vrijednost energije, a mehanizmi obračuna odstupanja stvarne troškove uravnoteženja sustava, sve u skladu s odredbama Uredbe Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za uravnoteženje električne energije (EBGL). Također se drži da je korisno dodatno razmotriti pojedine elemente postojećeg modela obračuna odstupanja koji su u znatnoj mjeri povezani s aktivnostima dominantnog pružatelja usluga. U određenim tržišnim okolnostima (primjerice u razdobljima niskih spot cijena) takav model utječe na smanjenu ponudu sekundarne (aFRR) i tercijarne (mFRR) rezerve, što, uz ograničenu razinu konkurencije, rezultira višim cijenama energije uravnoteženja. Te se cijene potom primjenjuju na obračun odstupanja svih bilančnih grupa, neovisno o stvarnoj količini aktivirane energije uravnoteženja aFRR/mFRR. Posljedično, bilančne grupe snose troškove odstupanja koji znatno nadmašuju stvarne troškove uravnoteženja elektroenergetskog sustava za operatora prijenosnog sustava (OPS). Slijedom navedenoga, mišljenja smo da trenutačni hrvatski model obračuna odstupanja u određenim aspektima odstupa od temeljnih načela propisanih člankom 44. stavkom 1. EBGL-a, osobito u pogledu osiguravanja odgovarajućih ekonomskih signala sudionicima tržišta, obračuna odstupanja po cijeni koja odražava stvarnu vremensku vrijednost energije, izbjegavanja narušavajućih poticaja, potpore konkurenciji među sudionicima te osiguravanja financijske neutralnosti OPS-a.</p> <p>Stoga je nužno uspostaviti pravičan i učinkovit sustav obračuna odstupanja koji uklanja postojeće tržišne disfunkcije, odražava stvarnu vremensku vrijednost energije uravnoteženja i posljedično stvarne troškove uravnoteženja, osigurava financijsku neutralnost operatora sustava te je u potpunosti usklađen s europskim pravnim okvirom. Bez ovih promjena tržišni akteri ostaju izloženi nepravednim teretima, a stabilnost sustava ugrožena. Time bi se osigurali proporcionalni, predvidivi i tržišno utemeljeni ekonomski signali, spriječilo neopravdano financijsko opterećenje bilančnih grupa i ublažio negativan utjecaj na daljnji razvoj obnovljivih izvora energije.</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>"Na temelju članka 59. stavka 9. Zakona o tržištu električne energije (NN 111/21, 83/23,17/25, dalje: ZoTEE), uz prethodno ishođenu suglasnost Hrvatske energetske regulatorne agencije (Klasa: 391-43/23-01/16, Ur. broj: 371-06-23-6, od 7. prosinca 2023.), donesena su Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023, dalje: PoUEES), koja su stupila na snagu 31. prosinca 2023. PoUEES-om se osigurava provedba sljedećih uredbi Europske Unije, u djelu koji se odnosi na mehanizme uravnoteženja: Uredba Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (dalj: EBGL), Uredba Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017.g. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava), Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije.</p> <p>U skladu sa zahtjevima iz Uredbe EB GL i ZoTEE-a, HOPS je proveo je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o prijedlogu konkretnog PoUEES-a u trajanju od 30 dana. PoUEES je javno objavljen na mrežnim stranicama HOPS-a (15 dana prije stupanja na snagu). Dodatno, javno je dostupan i na ENTSO-E platformi za razvidnu objavu podataka (engl. ENTSO-E Transparency Platform, dalje: ENTSO-E TP) od 1. siječnja 2020.</p> <p>Prethodno, u skladu s člankom 18. Uredbe EB GL, uz prethodno odobrenje Hrvatske energetske regulatorne agencije, Uprava Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.d. donijela je Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 11/2019), koja su stupila na snagu 7. prosinca 2019., u primjeni su od 1. siječnja 2020., kada je uveden koncept izračuna cijene odstupanja po istom načelu koji se primjenjuje i danas u obračunu odstupanja bilančnih grupa te je potpuno usklađen sa zahtjevima iz Uredbe EB GL. Od siječnja 2020. do lipnja 2025. godine nije bilo nikakvih sadržajnih i materijalnih prigovora na sam akt u skladu s člankom 43. PoUEES-a. HOPS smatra da je postojeći okvir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poticajan za razvoj tržišta usluga uravnoteženja - priprema za sudjelovanje na platformama MARI/PICASSO - poticajan za točno planiranje bilančnih grupa, odnosno članova bilančnih grupa. <p>Sprječavanje predvidivog troška odnosno jeftinog uravnoteženja bilančnih grupa od presudne je važnosti za održavanje postojeće razine potrebnih rezervi u EES-u što je trošak za sve korisnike mreže.</p>

<p>Prijedlog izmjena članka 37. Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (PoUEES)</p> <p>U članku 37. stavku (2) i (3) definirana su formula kojima se izračunava ponderirana prosječna cijena aktivirane pozitivne, odnosno negativne energije uravnoteženja na temelju aktiviranih ponuda iz aFRR rezerve snage i +/- mFRR rezerve snage. Navedenom formulom ne uključuju situaciju iz članka 14. stavak (3), kad zbog nedostatka ponuda rezerve snage u hrvatskom području, HOPS za potrebe osiguranja uravnoteženja EES mora nabavljati energiju za potrebe uravnoteženja kupoprodajom od drugih operatora prijenosnog sustava ili kupoprodajom električne energije na tržišnim načinima od tržišnih sudionika na veleprodajnim tržištima električne energije ili na burzi električne energije kako je opisano u čl.14.st.3 i čl.16.st.1. PoUEES. Ovaj nedostatak posebno je uočen tijekom svibnja i lipnja 2025. godine, kad je zbog nemogućnosti pružanja usluge od strane dominantnog pružatelja usluge energije uravnoteženja i nevelikog tržišta energije uravnoteženja rezultirala ekstremno visokim cijenama odstupanja,</p> <p>Prijedlog: izmijeniti formulu u članku 37. na način da obuhvaća cijenu i količinu energije uravnoteženja nabavljene od drugih operatora prijenosnog sustava, direktno od tržišnih sudionika ili na burzi električne energije. Na način cijena odstupanja odražava će stvarni trošak HOPS-a za pruženu uslugu uravnoteženja i pravedniju raspodjelu troškova voditeljima bilančnih grupa.</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>Načela određivanja cijene odstupanja propisana su Uredbom EBGL te je HOPS obvezan ugraditi ista u POUEES. Trenutno su na hrvatskom tržištu usluga uravnoteženja, uz dominantnog pružatelja, prisutna još 5 pružatelja usluga uravnoteženja. Nekoliko pružatelja je u procesu pretkvalifikacije. Primjerice, tijekom 2025. godine, postotni udio dominantnog pružatelja u osiguravanju aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja značajno se smanjio, trenutno iznosi 75% za aFRR+ rezervu snage i 42% za aFRR- rezervu snage.</p> <p>Obzirom na iznos trenutno zaprimljenih aFRR+ i aFRR- prekvalifikacijskih zahtjeva, do kraja 2026. godine, postotni udio dominantnog pružatelja u osiguranom opsegu aFRR+ i aFRR- rezerve snage dodatno će se smanjiti.</p> <p>Cijena odstupanja odražava tržišnu vrijednosti ponuda energije uravnoteženja. Priključenjem HOPS-a na PICASSO platformu, u skorom razdoblju, ukidaju se sva ograničenja kako za dominantnog, tako i za tržišne pružatelje te se primjenjuje EU propisano ograničenje +/- 15 000 EUR/MWh.</p> <p>HOPS smatra da bilančne grupe imaju sve uvjete za replaniranje tržišnih sudionika proizvođača i trgovanja (burza električne energije) s kojim mogu usklađivati tržišnu poziciju na način prikladan smanjenju ukupnih troškova uravnoteženja portfelja.</p>
<p>1. Revizija metodologije izračuna cijene odstupanja: u prvom redu potrebno je provesti reviziju metodologije izračuna cijene odstupanja. Cijena odstupanja ubuduće se treba utvrđivati na drugačiji, transparentniji i pravedniji način, koji će vjerodostojno i mjerljivo odražavati stvarnu vremensku vrijednost energije uravnoteženja i posljedično stvarne troškove koje OPS (HOPS) ima u postupku uravnoteženja elektroenergetskog sustava.</p> <p>Kao regulatorni instrument koji je već uspostavljen i čija je učinkovitost potvrđena u praksi, osobito u uvjetima povećane tržišne koncentracije i ograničene razine konkurencije, regulacija cijena energije uravnoteženja (aFRR/mFRR) predstavlja važan mehanizam za očuvanje stabilnosti tržišta. Trenutačno su na snazi ograničenja cijena energije uravnoteženja koje se temelji na fiksnom i apsolutnom limitu (za aFRR- u iznosu od -500 EUR/MWh te za aFRR+ u iznosu od +500 EUR/MWh). Imajući u vidu dosadašnja iskustva, smatramo opravdanim razmotriti drugačiji pristup ograničavanju cijena energije uravnoteženja, i to primjenom metodologije dinamičkog ograničenja cijena, vezane uz referentnu promptnu cijenu ili odgovarajući indeks cijene s tržišta dan unaprijed. Drži se da bi način reguliranja cijena bilo prikladno uključiti i u sama Pravila.</p> <p>Dalje, s obzirom na trenutnu situaciju na tržištu uravnoteženja, posebno za proizvod aFRR, gdje postoji pomanjkanje tržišnih ponuda pružatelja usluga i nedostatak konkurencije, smatramo da bi bilo smisleno razmotriti da se za određeno prijelazno</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>Načela određivanja cijene odstupanja zadana su Uredbom EBGL te je HOPS obvezan ugraditi ista u POUEES. Trenutno su na hrvatskom tržištu usluga uravnoteženja za aFRR rezervu snage, uz dominantnog pružatelja, prisutna još 5 pružatelja usluga uravnoteženja. Tijekom 2025. godine, postotni udio dominantnog pružatelja u osiguravanju aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja značajno se smanjio, trenutno iznosi 75% za aFRR+ rezervu snage i 42% za aFRR- rezervu snage.</p> <p>Obzirom na iznos trenutno zaprimljenih aFRR+ i aFRR- prekvalifikacijskih zahtjeva, do kraja 2026. godine, postotni udio dominantnog pružatelja u osiguranom opsegu aFRR+ i aFRR- rezerve snage dodatno će se smanjiti.</p> <p>Cijena odstupanja odražavaju tržišnu vrijednosti ponuda energije uravnoteženja. Priključenjem HOPS-a na PICASSO platformu, u skorom razdoblju, ukidaju se sva ograničenja kako za dominantnog tako i za tržišne pružatelje te se primjenjuje EU propisano ograničenje +/- 15 000 EUR/MWh.</p> <p>HOPS smatra da bilančne grupe imaju sve uvjete za replaniranje tržišnih sudionika proizvođača i trgovanja (burza električne energije) s kojim mogu usklađivati tržišnu poziciju na način prikladan smanjenju ukupnih troškova uravnoteženja portfelja.</p>

<p>razdoblje (npr. godinu dana) ograničenja cijena za dominantnog pružatelja iz Priloga 1 Pravila, kako se mijenjaju predmetnim prijedlogom Izmjena i dopuna Pravila, i u skladu s dodatnim prijedlogom prilagodbe (vidi komentar uz 2. članak prijedloga Izmjena i dopuna Pravila), za proizvod aFRR, odgovarajuće prošire i na ostale pružatelje usluga uravnoteženja. Nakon određenog razdoblja (npr. godinu dana), ponovno bi se ocijenilo je li se situacija na tržištu aFRR poboljšala na način da se ograničenje cijena za proizvod aFRR za ostale pružatelje usluga uravnoteženja ukine. Dodatno ističemo pozitivan i primjer iz Slovenije, gdje članak 66. Zakona o opskrbi električnom energijom¹ (UL RS, br. 172/21 i 47/25) izričito ovlašćuje regulatora da u slučaju kada sistemski operator ne može osigurati dovoljne količine sistemskih usluga, odredi subjekte obavezne za pružanje tih usluga, uz istovremeno propisivanje cijene, količine i trajanja obveze. Slovenska Agencija za energiju ima ovlasti da kroz metodologiju određuje cijene sistemskih usluga na temelju stvarnih troškova i primjerene stope povrata, uzimajući u obzir i regionalne tržišne uvjete.</p>		
<p>"2. Poštivanja načela financijske neutralnosti OPS-a: s obzirom na sve prethodno izloženo, smatramo da je postojeći model obračuna odstupanja ozbiljno manjkav u pogledu poštivanja načela financijske neutralnosti OPS-a, jer ne sadrži izričite mehanizme za upravljanje viškovima koji proizlaze iz razlike između stvarnih troškova izravnivanja i ostvarenih prihoda po osnovi odstupanja. Iako Pravila uređuju slučaj kada OPS ima manjak sredstava (gubitke), potpuno izostaje regulacija suprotne situacije – kada OPS ostvaruje višak. Takav regulatorni disbalans dovodi do sustavne asimetrije i narušava transparentnost, pravednost i vjerodostojnost tržišnog modela. Dodatno, važeća Pravila ne predviđaju ni jasan mehanizam za povrat takvih višaka krajnjim korisnicima, odnosno subjektima koji su ih u praksi i preplatili. Time se narušava osnovna svrha načela financijske neutralnosti OPS-a iz članka 44. stavka 1. točke (i) EBGL a koja je dodatno razrađena u stavku 2. istog članka. U tom smislu, smatramo da je neophodno hitno dopuniti važeća Pravila novim odredbama koje će izričito urediti upravljanje viškovima i uspostaviti obvezu njihove transparentne redistribucije krajnjim korisnicima – bilo direktno, bilo putem bilančnih grupa – te time omogućiti dosljedno i vjerodostojno provođenje financijske neutralnosti u praksi.</p> <p>Kao primjer rješenja, predlažemo uvođenje novog stavka 11. u članak 37. Pravila, kako slijedi:</p> <p>„Ukoliko su ukupni troškovi ili prihodi koje ima operator sustava po osnovi izravnivanja odstupanja sustava u obračunskom razdoblju manji od salda obračuna odstupanja svih bilančnih grupa (u daljnjem tekstu: višak obračunskog razdoblja), višak obračunskog razdoblja prenosi se na račun za vođenje viškova obračuna odstupanja. Jednom godišnje, nakon zaključenja financijskog usklađenja godišnjeg obračuna odstupanja za prethodnu godinu, operator tržišta preraspodjeljuje sve prikupljene viškove na bilančne grupe, koje ta sredstva na jasan i transparentan način, sukladno pravilima koje određuje Agencija, vraćaju krajnjim korisnicima mreže.</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>U skladu s člankom 55. stavkom 4. Uredbe EB GL, cijena odstupanja za negativno odstupanje ne smije biti manja od: - ponderirane prosječne cijene pozitivno aktivirane energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije (aFRR i/ili mFRR rezerva snage) ili zamjenskih rezervi.</p> <p>U skladu s člankom 55. stavkom 5. Uredbe EB GL, cijena odstupanja za pozitivno odstupanje ne smije biti veća od:- ponderirane prosječne cijene negativno aktivirane energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije ili zamjenskih rezervi.</p> <p>Pravila za izračun cijena u prvom mjesečnom obračunu odstupanja, u potpunosti su usklađena s odredbama članka 55. Uredbe EB GL, prema tome cijene primjerice iz IGCC procesa i FSKAR procesa ne ulaze u izračun cijene odstupanja bilančnih grupa u obračunskom intervalu. Prethodno navedeno, predstavlja ograničenje kod određivanja cijene odstupanja u pojedinom intervalu te na ovaj način troškovi operatora nisu izravno povezani s troškom aktivacije već su moguća odstupanja. Zaključno, razlika između ostvarenih prihoda od obračuna odstupanja bilančnih grupa i financijske obveze HOPS-a za obračunatu energiju uravnoteženja proizlazi iz obveza iz članka Uredbe EB GL</p> <p>Navedena financijska razlika ulazi u izračun iznosa tarifnih stavki za prijenos električne energije u skladu s važećom Metodologijom za određivanje iznosa tarifnih stavki za prijenos električne energije (NN 84/2022). Skrećemo pažnju da postoji opcija i nadoknade dijela troška rezerve snage kroz mehanizam obračuna odstupanja bilančnih grupa.</p>

<p>Agencija i operator tržišta objavljuju godišnje podatke o visini viškova koji su predmet raspodjele.“</p> <p>Dodatno, kako bi se spriječilo stvaranje abnormalnih viškova u izvanrednim tržišnim okolnostima, predlažemo da se istoj odredbi doda i sljedeća rečenica:</p> <p>„Ukoliko zbog tržišnih okolnosti u pojedinom obračunskom razdoblju nastanu cijene odstupanja koje ne odražavaju stvarnu vrijednost energije u realnom vremenu i rezultiraju abnormalnim viškovima obračuna odstupanja, operator tržišta dužan je po službenoj dužnosti izvršiti korekciju cijene odstupanja i odgovarajuće prilagoditi obračun odstupanja za predmetno razdoblje.“</p> <p>Ova dopuna omogućila bi sustavnu i pravno utemeljenu obradu viškova te bi značajno doprinijela transparentnosti, tržišnoj ravnoteži i zaštiti sudionika na tržištu električne energije."</p>		
<p>3. Transparentnost podataka: Osim pitanja vezanih uz financijsku neutralnost OPS-a, posebnu zabrinutost izaziva i potpuni nedostatak odredbi o transparentnosti podataka vezanih uz obračun odstupanja. Trenutna verzija Pravila ne predviđa nikakvu obvezu sustavnog i javnog objavljivanja ključnih informacija, kao što su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stvarni troškovi HOPS-a za izravnavanje sustava (aFRR, mFRR, prekogranične aktivacije), 2. ostvareni prihodi po osnovi obračuna odstupanja, 3. konačni viškovi (ili manjkovi) obračunskog razdoblja. <p>Ovakva netransparentnost ozbiljno ograničava mogućnost tržišnih sudionika da na objektivni i informiran način procijene pravilnost i pravednost obračuna odstupanja, a ujedno onemogućuje učinkoviti javni nadzor nad poštivanjem načela financijske neutralnosti.</p> <p>Smatramo da je nužno, u okviru iste revizije Pravila, kojom bi se uredio mehanizam za postupanje s viškovima, dodatno osigurati i sustavno javno izvještavanje o podacima iz obračuna odstupanja. Stoga predlažemo da se u Pravila uključi novi članak 45. (ili odgovarajući broj u skladu s redoslijedom), koji bi sadržajno slijedio primjer članka 98. slovenskih Pravila za djelovanje tržišta električne energije2 (UL RS, br. 163/22 i 6/24), te glasi:</p> <p style="text-align: center;"><i>»Članak 45. – Objava podataka o obračunu odstupanja</i></p> <p><i>(1) Operator tržišta dužan je najkasnije do 10. dana u mjesecu za prethodni obračunski mjesec na svojoj mrežnoj stranici javno objaviti najmanje sljedeće informacije:</i></p> <p><i>o ukupan iznos odstupanja po obračunskom mjesecu i po vrsti (pozitivno/negativno),</i></p> <p><i>o ponderirane cijene odstupanja po 15-minutnim intervalima,</i></p> <p><i>o ukupne količine aktivirane izravnalne energije po vrsti rezerve (aFRR, mFRR, prekogranična),</i></p> <p><i>o ukupan trošak HOPS-a za izravnavanje sustava,</i></p> <p><i>o ukupan prihod od obračuna odstupanja bilančnim grupama,</i></p> <p><i>o konačni višak ili manjak u obračunskom razdoblju.</i></p>	<p>Djelomično se prihvaća</p>	<p>Za hrvatsko regulacijsko područje operator prijenosnog sustava objavljuje podatke o uravnoteženju elektroenergetskog sustava na zajedničkoj ENTSO-E platformi za razvidnu objavu podataka (engl. ENTSO-E Transparency Platform) koji proizlaze iz Uredbe Komisije (EU) 543/2013 od 14.lipnja 2013 o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2019 Europskog parlamenta i Vijeća, Uredbe SO GL te Uredbe EB GL. ENTSO-E TP predstavlja jedinstveni, a za većinu podataka koji se odnose na područje Republike Hrvatske i jedini izvor informacija koje različiti korisnici mogu preuzimati na jednostavan način, što su sudionici hrvatskog tržišta prepoznali i pozitivno ocijenili.</p> <p>HOPS kao ovlaštenu dostavljač podataka za hrvatsko regulacijsko područje na Središnju informacijsku platformu za transparentnu objavu temeljnih energetskih i tržišnih podataka kontinuirano radi na proširivanju opsega automatski i ručno pripremljenih podataka u skladu sa zahtjevima EU Uredbi (TP, EB GL, SO GL, CACM, CEP) te unapređivanju kvalitete dostavljenih podataka.</p> <p>HOPS kontinuirano radi na prilagodbi postojećih i razvoju novih programskih sustava u svrhu postizanja što veće transparentnosti. U 2025. ostvareno je povećanje kvalitete dostave podataka. Provedena je automatizacija dostave podataka za početno odstupanje sustava (engl. Current Balancing State, ACE OL) u minutnoj rezoluciji, čime je omogućeno pravovremeno i pouzdano informiranje tržišnih sudionika o trenutnom stanju uravnoteženja sustava te dodatno povećana transparentnost rada prijenosnog sustava u stvarnom vremenu tj. 5 minuta nakon 1-minutnog intervala.</p> <p>Nadalje, u 2025. godini je proširen opseg i unaprijeđena kvaliteta i frekvencija slanja podataka za odstupanje sustava kroz skup podataka vezanih uz odstupanje sustava (engl. Imbalance Prices i Imbalance Volumes). Informativni podaci su raspoloživi najkasnije sat vremena nakon predmetnog 15-minutnog intervala i automatski se osvježavaju po pristizanju relevantnih ulaznih podataka u prvom redu mjerenja. Korekcije se izvode temeljem ručnih obračuna u okviru tjedan dana, čime je povećana</p>

<p>(2) Operator tržišta dužan je na godišnjoj razini objaviti konsolidirani prikaz navedenih podataka za prethodnu kalendarsku godinu, kao i informaciju o korištenju viškova ili pokriću manjkova u skladu s člankom 37.«</p> <p>Ovakvom izmjenom Pravila osigurala bi se minimalna razina transparentnosti potrebna za provjeru zakonitosti i proporcionalnosti mehanizama obračuna odstupanja, u skladu s člankom 44. stavkom 1. točkama (f), (g) i (i) te stavkom 2. EBGL, koji utvrđuju načela tržišne učinkovitosti, konkurencije i financijske neutralnosti operatora prijenosnog sustava. Također ističemo da slična praksa postoji u Sloveniji, gdje su svi navedeni podaci javno dostupni na web-stranici operatora tržišta (Borzen, operater trga z elektriko, d.o.o.). U pogledu objave podataka, predlaže se i objava dodatnih informacija unutar rezultata javnih nadmetanja za osiguranje mFRR/aFRR rezerve snage. Osim podataka o najvećoj prihvaćenoj cijeni rezerve snage, preporučuje se i objava dodatnih informacija o samim ponudama, odnosno o ponuđenim količinama od strane ponuditelja, je li ponuđena količina prihvaćena, djelomično prihvaćena ili odbijena, te kakva je cijena postignuta.</p>		<p>točnost, usklađenost i pouzdanost objavljenih podataka.. Završne vrijednosti se šalju nakon mjesečnog obračuna.</p> <p>Sukladno zahtjevima Uredbe EB GL (čl. 12.3.E), na novoj ENTSO-E TP izmijenjen je način dostave podataka o za uravnoteženje uvođenjem objave agregiranih ponuda aFRR i mFRR energije uravnoteženja (engl. Aggregated Balancing Energy Bids). Podaci vezanih uz cijene aktivirane energije uravnoteženja (engl. Prices of Activated Balancing Energy [TR 17.1.F] & [TR 17.2.E]) se objavljuju nakon prikupljanja i obrade svih potrebnih ulaznih podataka, dva puta tjedno. HOPS nastavlja raditi na automatizaciji i proširenju seta podataka koji se objavljuju na ENTSO-E TP.</p> <p>Pored navedenog HOPS objavljuje i on-line podatke na Internet stranici HOPS-a kao i podatke povezane s tržišnim osiguravanjem usluga uravnoteženja.</p> <p>HOPS će proširiti obuhvat Izvješća o uravnoteženju (Obveza po Uredbi EB GL) kako bi detaljnije prikazao obračun odstupanja bilančnih grupa.</p>
<p>Dodatno predlažemo uvođenje ograničenja najniže cijene za negativnu energiju uravnoteženja iz aFRR rezerve snage (aFRR-) za dominantnog pružatelja, na sljedeći način:</p> $CaFRR-,i = \begin{cases} Cur,I - kaFRR- - 35Cur,I - kaFRR- & \text{za } (Cur,i) < 35 \\ Cur,i & \text{za } (Cur,i) \geq 35 \end{cases}$ <p>Takvo ograničenje u razdoblju niskih DA cijena bolje odražava tržišnu cijenu pružanja usluga fleksibilnosti te potiče dominantnog pružatelja na pružanje tih usluga. Kao što je već prethodno navedeno, smatramo da bi bilo, s obzirom na trenutno situaciju na tržištu uravnoteženja za proizvod aFRR, gdje postoji pomanjkanje tržišnih ponuda pružatelja usluga i nedostatak konkurencije, smisleno razmotriti da se za određeno prijelazno razdoblje (npr. godinu dana) ograničenja cijena za dominantnog pružatelja iz Priloga 1. Pravila, kako se mijenjaju predmetnim prijedlogom Izmjena i dopuna Pravila, i u skladu s dodatnim gornjim prijedlogom prilagodbe, za proizvod aFRR, odgovarajuće prošire i na ostale pružatelje usluga uravnoteženja. Nakon određenog razdoblja (npr. godinu dana), ponovno bi se ocijenilo je li se situacija na tržištu aFRR poboljšala na način da se ograničenje cijena za proizvod aFRR za ostale pružatelje usluga uravnoteženja ukine.</p> <p>Dalje predlažemo i uvođenje ograničenja za negativnu energiju uravnoteženja iz mFRR rezerve snage za uravnoteženje (mFRR-) za dominantnog pružatelja, na sljedeći način:</p> $CmFRR-,i = \begin{cases} Cur,I - kmFRR- - 35Cur,I - kmFRR- & \text{za } (Cur,i) < 35 \\ Cur,i & \text{za } (Cur,i) \geq 35 \end{cases}$ <p>Predložena cijena za ograničenje slijedi prijedlogu HOPS-a za ograničenje cijena, tj. 49 EUR/MWh uz uvažavanje koeficijenta cijene (k) iz članka 3. stavka 2. Priloga 1. Pravila.</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>Analizirajući odstupanja prethodnih razdoblja HOPS smatra da, za sada, nije potrebno regulirati cijenu za aFRR- smjer odnosno višak energije bilančne grupe. Naime, svi relevantni proizvođači mogu prilagođavati radnu točku na način da ne proizvode više energije od one planirane ugovornim rasporedom.</p> <p>Tijekom 2025. g. zabilježeno je oko 720 sati s cijenama ispod 10 EUR/MWh te je očekivano i da su cijene uravnoteženja u takvim satima negativnog iznosa. Također svi proizvođači mogu sudjelovati u mehanizmu i sami dati ponude za energiju uravnoteženja.</p>
<p>Dodavanje novog stavka (3) u članku 3. Priloga 1., koji omogućava dominantnom pružatelju davanje dobrovoljnih ponuda na tržištu energije uravnoteženja bez</p>	<p>Ne prihvaća se</p>	<p>Cilj HOPS-a je razviti tržišno nadmetanje pružatelja usluga uravnoteženja te povećati ukupnu fleksibilnost u sustavu. Dominantni pružatelj ne sklapa dugoročni ugovor već</p>

<p>ograničenja cijene ili ukupne snage rezerve, dominantnom pružatelju snage omogućuje potpunu dominaciju na tržištu, bez ikakvih kontrolnih mehanizama. Obzirom na dugoročni ugovor s operatorom prijenosnog sustava i postojanje kapacitete za pružanje usluga uravnoteženja dominantnog pružatelja, ova odredba može rezultirati gušenjem tržišta energije uravnoteženja koje tek treba razvijati. U proteklom mjesecu dominantni pružatelj već u praksi koristi ove mehanizme i prije donošenja izmjena i dopuna PoUEES</p>		<p>mu isporuka ovisi o količinama nenabavljenima tržišnom nabavom. Dakle proces ide kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Tržišna nabava rezerve b) Preostali nenabavljeni dio rezerve snage osigurava dominantni pružatelj c) Pružatelji iz a) moraju dati ponude za energiju uravnoteženja, ukoliko je dominantni pružatelj u a) i b) njemu je cijene regulirana Prilogom 2. POUEES-a d) Pružatelji iz a) mogu dati dobrovoljne ponude za energiju uravnoteženja e) Povrh ponuda iz c) dominantni pružatelj može davati dobrovoljne ponude na tržišnim načelima
---	--	--